ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ

ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ

(2020-2022г.)

СЪДЪРЖАНИЕ

Съдържание ……. 2

1. Въведение…….4

1.1. Нормативни основания…….....**4**

1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в светлината на Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование…….....**5**

2. Анализ на състоянието и готовността на общината и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие……..7

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016-2017 г…….....**7**

2.2. Други институции и доставчици на социални услуги в общината …..…..**7**

2.3. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности…….....**8**

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти……..…**10**

2.5. Материални условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности……**11**

2.6. Работа с деца с изявени дарби…….……**11**

2.7. Напускане на образователната система. Деца в риск……...……..**12**

3. Предизвикателства…….....14

4. Стратегически и оперативни цели…….……...15

4.1. Стратегическа цел……...……...**15**

4.2. Оперативни цели……...…….**15**

4.2.1. Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността……..……...**15**

4.2.2. Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици…….……**15**

4.2.3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование……..…….**15**

4.2.4. Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование....**15**

4.2.5. Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика...**16**

5. Основни мерки за постигане на целите……..……...16

5.1. Мерки по оперативна цел 1……...…….……...**16**

5.2. Мерки по оперативна цел 2……...……**22**

5.3. Мерки по оперативна цел 3……...……**23**

5.4. Мерки по оперативна цел 4……...……**25**

5.5. Мерки по оперативна цел 5……...……**27**

6. Индикатори за постигане целите на стратегията……..…….28

7. Координиране и оценка на изпълнението на стратегията ……...29

8. Осигуряване на информация и публичност ……...……29

Използвани съкращения ……30

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Нормативни основания.

Общинската стратегия за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в община Долна баня е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (**обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) ***(ЗПУО)*** и **чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование** (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.)

В основата на Общинската стратегия стои Анализа на Община Долна баня за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от *ЗПУО*, приет от Общински съвет-Долна баня с Решение № 25/23.12.2019г. и Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Софийска област /2020-2022/, приета на заседание на Областен съвет за развитие на Софийска област, проведено месец юли 2020г.

Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложени в международни и национални документи:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за закрила на детето;
- Национална стратегия за детето 2008-2018г.;
- Национална програма за закрила на детето;
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020г.);
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (2015-2020г.)**;**
- Национална стратегията за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020г.).
- Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование;
- Механизъм за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Алгоритъм за взаимодействие между институциите в системата на предучилищното и училищното образование и дирекциите „Социално подпомагане“;
- Областен и общински планове за развитие и др.

Приоритетно за политиките, свързани с приобщаващото образование, е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователно-възпитателния процес.

Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от Анализа, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи постановки за подкрепата за личностно развитие (ПЛР) в съответствие със *Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование.*

В чл. 7 от ЗПУО се казва, че всеки има право на образование и може да повишава образованието и квалификацията си чрез учене през целия живот.

(2) Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна), която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в системата на предучилищното и училищното образование (СПУО) осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито основни принципи са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях;
- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

Съгласно чл. 176 на Закона за предучилищното и училищно образование подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, и цели да осигури:

- съответствие с индивидуалните им потребности;
- подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им;
- осъществяване на подкрепата за детето и ученика най-близко до мястото, където живее и учи.

В съответствие с постановката на чл. 174, ал.1 от ЗПУО осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в СПУО трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи, както и структури и доставчиците на социални услуги.

Според чл. 174, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 2 от *Наредбата за приобщаващото образование,* подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с *Наредбата за приобщаващото образование*.

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от *ЗПУО*, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.

Нормативно определени са два вида подкрепа за личностно развитие: обща и допълнителна съгласно чл. 177, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование*.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от *ЗПУО*	**Допълнителна** подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от *ЗПУО*
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа.	1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. Съгласно чл. 81 от ***Наредба за приобщаващо образование,*** допълнителната подкрепа е: – **краткосрочна** (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение) – **дългосрочна** – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.

Основен принцип на ***Закона за предучилищното и училищното образование*** е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи.

Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от *ЗПУО*-в домашни или болнични условия.

За учебната 2019/2020 г. във връзка с чл. 20, ал. 2 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с Решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. за учениците в дневна, вечерна, задочна, индивидуална и комбинирана форма на обучение, както и в дуална система на обучение е организирано обучение, както и подкрепата за личностно развитие от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии. Такъв тип обучение бе отново въведен от 30.11.2020г., поради затягане на мерките против разпространението на Covid 19. В тази връзка учебните заведения работиха по осигуряване на електронни устройства за преподаватели и ученици. За целта са закупени и предоставени на учители и на нуждаещите се ученици устройства, за да се осигури обучението на децата, дори от разстояние.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНАТА И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ.

В Анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, както и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1 Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2020/2021г.

Община Долна баня е разположена в Югозападна България и обхваща град Долна баня и с. Свети Спас. В общината има добре развита образователна структура и чрез политиката, която се реализира се създават условия за осигуряване на равен достъп до детска градина, предучилищна подготовка и качествено образование за всички деца и ученици. На територията ѝ съществуват три учебни заведения: Детска градина „Юрий Гагарин”, Средно училище „Неофит Рилски” и Професионална гимназия „Христо Ботев” – всички се намират на територията на град Долна баня.

На територията на община Долна баня работи една *Детска градина „Юрий Гагарин”*, където през учебната 2020/2021г. са обхванати *188 деца*, в 8 групи. В *СУ „Неофит Рилски”* общия брой на *учениците* е *393*, съответно от 1 до 4 клас: 158бр., от 5 до 7 клас: 117бр. и от 8 до 12 клас: 118бр., разпределени в 20 паралелки. А в *ПГ „Христо Ботев” учениците* от 9 до 12 клас са *100 броя* в дневна форма на обучение, разпределени в 5 паралелки, и 21 броя в самостоятелна форма на обучение.

На територията на общината няма наличие на Центрове за подкрепа за личностно развитие или специализирани обслужващи звена по ЗПУО.

2.2 Други институции и доставчици на социални услуги в общината.

На територията на община Долна баня активна дейност развива **Център за обществена подкрепа,** който реализира дейности по разнообразни програми. Това е социална услуга, предназначена за деца и семейства с цел предотвратяване на изоставянето на децата и настаняването им в специализирани институции, психо-социално консултиране, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване, обучение и подкрепа на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми и прояви, провеждане на професионално ориентиране и кариерно развитие.

Капацитетът му е 40 места, а са обхванати над 80 деца и лица.

Центърът за работа с деца на улицата също е социална услуга, предоставяща услуги, предназначени за деца и семействата им. За целта се извършва работа по програми за: огрaмотяване и подготовка за училище, духовно развитие и формиране на социални умения у децата, здравно образование и култура, превенция на ПАВ, тютюнопушенето и насилието, професионално ориентиране, психологическо консултиране на деца и родители, управление на конфликти и поведение в конфликтни ситуации, креативни занимания.

Капацитетът му е 30 места, а са обхванати 34 деца.

На територията на община Долна баня функционират и **Център за настаняване от семеен тип на деца без увреждания „Константа Ляпчева”** за деца от 7 до 18 годишна възраст и **Преходно жилище за деца** от 15 до 18 години. Това са специализирани институции за деца от проблемни семейства или изоставени от родителите си и деца-сираци. Предлагат се услуги по отглеждане, обгрижване, възпитаване, обучение, рехабилитация и здравни грижи. Прилага се индивидуален подход в грижите за децата, създадена е добра организация за учебно-възпитателния процес, както и организация даваща възможност за социална интеграция и адаптация на децата. Предоставя се седмична и постоянна грижа. Децата получават нужната психологическа подкрепа, участват в спортни и културни мероприятия, посещават училище.

Посочените институции за социални услуги извършват дейности, близки до посочените в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО: превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, педагогическа и психологическа подкрепа, прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания. В тези общински институции работят специалисти, които могат да са полезни за предлагането на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детската градина, и да компенсират недостига на специалисти в тях.

На територията на общината функционират и следните социални услуги за пълнолетни лица: Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства, Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства, Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция, Център за настаняване от семеен тип за стари хора, Център за социална рехабилитация и интеграция за лица.

2.3 Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП).

Данните в този раздел са според Националната електронна информационна система за предучилищното и училищно образование (НЕИСПУО) или предоставени от училищата.

община	брой училища	бр. ученици в дневна, индивидуална и комбинирана форма на обучение	от тях: брой ученици със СОП	брой детски градини	брой деца	от тях: брой деца със СОП	**общ брой деца и ученици със СОП**
Долна баня	2	514	19	1	188	1	**20**

Общ брой на деца по постоянен адрес в общината по години: (цялостна бройка е към дата 31 декември 2020г. включваща и децата със СОП):

община, населено място	0 до 2г.	3 до 6г.	7 до 9г.	10 до 14г.	15 до 19г.	общо
Долна баня, гр. Долна баня	162бр.	230бр.	171бр.	295бр.	257бр.	1115 бр.

Видно от данните е, че процентът ученици със СОП **в училищата** за учебната 2020/2021г. е 3.8%, а общият процент деца и ученици със СОП в общината е 1.7 % .

Проблеми при организиране на обучението на ученици със СОП към момента няма, а децата се обучават интегрирано в общообразователните училища, като две от тях са на самостоятелна форма на обучение в СУ „Н. Рилски“. Осигурено им е и ресурсно обучение, работа с психолог и логопед.

Към момента няма изградена достъпна архитектурна среда в учебните заведения на територията на община Долна баня. За съжаление изграждането ѝ става наложащо, тъй като е видно, че се увеличава дела на децата с увреждания. Като положителен момент в изграждане на достъпност до учебните заведения трябва да се отбележи осигуреното финансиране от МОН за изграждане на асансьор в СУ “Н. Рилски“.

ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование регламентират екипна работа за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие чрез създаване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

Общата и допълнителната подкрепа се осигуряват в детските градини и в училищата. В учебните заведения на територията на община Долна баня се прилагат елементи от общата подкрепа за личностно развитие, които представляват базисни грижи за физическото, психичното и социалното благополучие, мотивиращи и развиващи интересите и дейностите на децата и учениците, като се прилагат в различна степен и в трите учебни заведения на територията на община Долна баня. Такива са: осъществяване на екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти, както и допълнително обучение по учебните предмети; график за провеждане на консултации с учителите по учебните предмети; кариерно ориентиране на учениците; създадени са и групи по интереси; има библиотеки с художествена и учебна литература, както и компютърни кабинети; обособени медицински кабинети; поощряване с морални и материални награди; дейности по превенция на насилието.

Общата подкрепа отговаря преди всичко на нуждата от превенция и навременно разпознаване на трудности в ученето при децата и учениците, както и на нуждата от разпознаване на дарбите на децата. Общата подкрепа включва и всички онези допълнителни дейности, които помагат на децата и учениците да се развиват и учат:

дейности за мотивация, допълнително обучение, превенция на психичното здраве, превенция на насилието и тормоза, училищна политика за позитивна дисциплина, кариерно консултиране, здравна грижа, асистиране и др., които се изпълняват от помагащи и допълнителни специалисти в детската градина и в училищата, както и от неспециализирания персонал.

Допълнителната подкрепа от своя страна цели да осигури допълнителен и различен ресурс, а за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма - начин за достойно преживяване за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности. Основна функция на допълнителната подкрепа е да отговори на различните индивидуални потребности за обучение, които изискват включване на разнообразни ресурси във и извън детската градина и училището. Те се реализират на базата на оценените образователни потребности за всяко дете и ученик с нужда от допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие съгласно чл. 187 на ЗПУО е насочена към четири групи деца и ученици: със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания и включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Дейностите, които при необходимост не биха могли да се извършват самостоятелно от всяко училище, а изискват координирана общинска политика са:

- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания.

Към настоящия момент на територията на община Долна баня в СУ „Н. Рилски” се прилага допълнителна подкрепа за личностно развитие спрямо 13 броя деца, обхванати във форми на допълнителна подкрепа, изразяваща се в ресурсно подпомагане, работа при необходимост с психолог, логопед. Там е сформиран и Екип за подкрепа за личностно развитие. В ПГ „Хр. Ботев“ също се прилагат форми на допълнителна подкрепа за личностно развитие спрямо 6 деца със СОП, изразяващо се в ресурсно подпомагане. А в ДГ „Ю. Гагарин“допълнителна подкрепа се осъществява спрямо едно дете със СОП.

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти.

Осигуряване на специалисти - част от учителите към учебните заведения са преминали обучение за работа с деца със СОП. Но е необходимо повече учители да преминат такова обучение, както и непрекъсната квалификация, свързана с новостите при обучението на деца със СОП, за работа с надарени деца, както и за работа с деца с проблемно поведение.

В СУ „Н. Рилски“ има назначени психолог, логопед, ресурсен учител и 2 броя образователни медиатори.

В ПГ „Хр. Ботев“ е назначен един брой образователен медиатор.

В ДГ „Юрий Гагарин“ има назначен логопед по чл. 114 от КТ, който провежда занимания един път седмично с нуждаещи се деца.

2.5. Материалните условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности.

Както вече беше отбелязано към момента няма осигурена архитектурна среда за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците по отношение на входни и комуникационни пространства, както и в санитарно-хигиенните и спомагателни помещения и пространствата за общо ползване в институциите от СПУО. На всички деца и ученици е предоставен достъп до информация, отнасяща се до правата и задълженията им и са запознати с тях.

Поставено е начало на изграждане на материална база в детските градини и училищата, но тя все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Сегашното състояние е резултат повече от пригаждане на помещения и опити за частично решаване на проблемите, според наличните ограничени финансови ресурси.

2.6. Работа с деца с изявени дарби.

Съгласно подадени справки от учебните заведения на територията на община Долна баня **няма ученици с изявени дарби.** В ПГ „Хр. Ботев“ през учебната 2019/2020 година ученичка е класирана на 3 място в Национален конкурс „Рила-позната и непозната“ и на 1 място в Национално състезание по БЕЛ „Любославие“.

В предвид извънредната епидемиологична обстановка и ограничаване на контактите пред изминалата 2020г. не е извършвана активна дейност, но работата с деца в свободното им от учебни занятия време в областта на науката, изкуството и спорта е част от активната дейност на ***народно читалище „Рила”.*** Там се предлагат разнообразни занимания, като посещението е безплатно и по желание на децата. Създадени са и функционират следните дейности: Школа по рисуване; Народни танци; Модерни танци; Латино танци. През лятото се провежда вече и традиционната игра „Открий съкровището”. В края на годината се провежда украсяване на сурвачки, като всяка година желаещите да участват се увеличават, а през 2020г. то се проведе на открито. През лятната ваканция се осъществи ежеседмична кино прожекция за деца. Посещението беше безплатно за най-малките жители и гости на общината, като всяка седмица им се предлагаха актуални и интересни кино заглавия. В следствие на създалата се епидемиологична обстановка, читалището се стреми да ангажира децата и с онлайн изяви: конкурс за детска рисунка „Палитра”, онлайн четене на приказки, онлайн рецитали и виртуални изложби.

Освен това на територията на община Долна баня е изграден и функционира ***„Спортен комплекс Долна баня”***, където всички жители и гости на общината могат да спортуват и прекарват свободното си време. В комплекса има изградено мини футболно игрище, футболен стадион, писта за бягане, поле за дълъг скок, баскетболно

игрище, детска площадка, тенис кортове; има монтирани маси за тенис на маса и фитнес уреди на открито; открит плувен басейн.

През лятната ваканция 30 деца на възраст 7-11 години бяха ангажирани и в Лятната програма към община Долна баня „Детство мое“. Тя се провеждаше на Спортен комплекс Долна баня два пъти седмично, съобразно въведените епидемиологични изисквания. Бяха предложени на децата различен вид целодневни занимания: творчески занятия, прожекция на филми, караоке, спортни игри и тренировки, образователни игри. Проведени бяха и няколко излета.

Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции, но и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окаже реализирането в СУ „Н. Рилски“ проектите на МОН: „Подкрепа за успех“, в който са обособени 22 групи за обучителни затруднения /12 броя в прогимназиален и гимназиален етап и 10 броя в начален/ и „Образование за утрешния ден“ /2 групи за дигитални умения/. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.7. <u>Напускане на образователната система. Деца в риск. Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.</u>

В подкрепа на личностното развитие и намаляване на броя на напусналите преждевременно образователната система с Решение на МС № 373/05.07.2017 г. е създаден Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

През 2018 г. ПМС 373/05.07.2017 г. е заменено с ПМС 100/ 08.06.2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Механизмът се прилага по отношение на децата и учениците, които не са обхванати в образователната система, за които има риск от отпадане от училище и детска градина или са напуснали преждевременно образователната система.

<u>Механизмът включва:</u>

1. създаване и дейност на екипи за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (екипи за обхват);

2. взаимодействие на институциите по прилагането на комплекс от мерки за обхващане и включване в образователната система и предотвратяване на ранно отпадане на децата в риск;

3. прилагане на процедурата за отпускане на семейни и други помощи в натура спрямо индивидуалните потребности на децата и учениците, както и подобряване на координацията при налагане на санкции спрямо родителите, настойниците/попечителите или лицата, които полагат грижи за детето, при неизпълнение на задълженията им по Закона за закрила на детето и Закона за предучилищното и училищното образование;

4. организиране на регулярен обмен на информация между ангажираните институции и координиране на техните съвместни действия за налагане на съответни санкции по реда на Закона за закрила на детето и на Закона за предучилищното и училищното образование на родители, чиито деца в задължителна предучилищна и училищна възраст не посещават училище;

5. взаимодействие на институциите за проследяване при пътуване и миграция на упражняването на правото на децата на задължително образование;

6. обмен на информация и контрол по издадените здравни бележки за извиняване на отсъствия по уважителни причини на децата и учениците;

7. други дейности за обхващане и включване в образователната система и за предотвратяване на ранно отпадане на децата и учениците, които предполагат взаимодействие на институциите.

ПМС 100/08.06.2018 г. е изменено и допълнено с ПМС № 259/14.10.2019 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст - Дв, бр. 82 от 2019г.

За периода 2019-2020 година са извършени обходи от Екипа за обхват Долна баня като са съставени 63 протокола на деца и ученици. Повечето от тях са на деца, живеещи в чужбина с родителите си, където съответно посещават учебно заведение.

Механизмът за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, навлиза във фаза ,,Устойчивост“ през 2020-2021 г.

Работата между институциите е от ключово значение за недопускане на отпадане от образователната система на деца и ученици. За тази цел екипите за обхват е необходимо да прилагат мерки, които са съобразени с конкретните предизвикателства.

За по-доброто функциониране на работата по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст със заповед на Областния управител на Софийска област, от м.10.2019 г. беше създаден **Координационен център**, който ежемесечно, а в условията на извънредното положение и в дистанционна форма, заседава в сградата на областна администрация на

Софийска област и координира работата на екипите за обхват, както и за по-доброто взаимодействие между институциите.

<u>Основен приоритет</u> в настоящата Стратегия е недопускане на отпадане на деца и ученици от образователната система до навършването им на 16-годишна възраст.

Регионалното управление на образованието подпомага процеса и упражнява контрол по отношение обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система.

Училищата от Софийска област участваха в проект „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности" *(Твоят час)* по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж", чиято основна цел беше създаване на условия за повишаване на потенциала на учениците чрез допълване, развиване и надграждане на техните знания, умения и компетентности, придобити в рамките на задължителната им подготовка в училище.

Дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на учениците се осъществява от училищата, социалните услуги в общността, както и от Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН).

Институциите водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на напусналите ученици.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА.

Ключовите предизвикателства в периода на **Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Долна баня** са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование поставят следните предизвикателства и стремеж към надграждане на постигнатото до момента:

3.1. Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците, а институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

3.2. Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими и нови

специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.

3.3. Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

3.4. Осигуряване на качествена обща и допълнителна подкрепа, както и необходимите специалисти от образователните институции в зависимост от броя на децата и учениците, които имат съответните личностни потребности.

3.5. Подобряване на архитектурната и достъпна среда за всички деца и ученици в образователните институции в Софийска област.

3.6. Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

3.7. Обявеното извънредно положение в страната на 13.03.2020 г. от 43 Народно събрание на Република България във връзка с пандемията от COVID - 19 , постави всички граждани в нова ситуация. В тази връзка работата в електронна среда, чрез електронни образователни платформи е необходимо да бъде усъвършенствана, като педагогическите специалисти бъдат подготвени технически и методически.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ.

4.1. <u>СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ</u>:

В двегодишния период на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците стратегическата цел е да се осигурят ключовите фактори и ресурси за устойчиво прилагане в образователните институции на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

4.2. <u>ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:</u>

<u>4.2.1. Оперативна цел 1</u>: Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

<u>4.2.2. Оперативна цел 2</u>: Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

<u>4.2.3. Оперативна цел 3</u>: Подобряване на **материалните условия и достъпност на средата** за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

<u>4.2.4. Оперативна цел 4</u>: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически

специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

4.2.5. Оперативна цел 5: Подобряване на обществената информираност и чувствителност, относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.

Мерките са групирани според петте оперативни цели и представят насочващи, примерни направления и дейности за общината, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности.

5.1. По оперативна цел 1: Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

5.1.1. **Мярка 1** Осигуряване на качествено и задълбочено **оценяване на индивидуалните потребности** на децата и учениците за разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа, навременно идентифициране на обучителни затруднения и ефективни действия за компенсирането им.

– Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите в училищата и детската градина съгласно *Наредбата за приобщаващото образование* за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.

– Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от *Наредбата за приобщаващо образование*).

– Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца – извършва се съгласно глава втора, раздел I на *Наредба за приобщаващото образование* (чл. 8 до чл. 11) и включва три аспекта: ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.

– Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчния брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и други.

– Прилагане в образователните институции на формите за общата

подкрепа за личностно развитие.

– Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти, допълнително обучение по учебни предмети, допълнително консултиране по учебни предмети, кариерно ориентиране на учениците, занимания по интереси, библиотечно-информационно обслужване, грижа за здравето, осигуряване на общежитие, поощряване с морални и материални награди, дейности за преодоляване на насилието и преодоляване на проблемното поведение, дейности за преодоляване на обучителните затруднения, логопедична работа.

5.1.2. **<u>Мярка 2</u>** Организиране в образователните институции на **допълнителна подкрепа** за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие със *ЗПУО* и *Наредба за приобщаващото образование*: разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

Нормативно основание: Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания – чл. 187, ал. 2 от ЗПУО.

– Създаване в училищата и детската градина на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа- чл. 188 и 189 от *ЗПУО*, чл. 128 от *Наредба за приобщаващото образование*.

– Взаимодействие между ЕПЛР в детската градина и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи- чл. 190, ал. 3 от ЗПУО.

– Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъсната комуникация обсъждат и споделят напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето.

– Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.

– Осигуряване на възможности за учениците със СОП и хронични

заболявания за продължаване на образованието след VII клас, вкл. и професионална подготовка.

– Предоставяне на деца на услугата „Личен асистент“ съобразно нормативните възможности.

– Дейности за децата със СОП от общинските социални услуги в общността.

5.1.3. <u>Мярка 3</u> Дейности в образователните институции и между всички компетентни институции за предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при **тежки нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз** от и спрямо деца и ученици.

Нормативно основание: Институциите в системата на предучилищното и училищното образование – детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, са длъжни да осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и координираните усилия на всички участници в образователния процес – чл. 44 от Наредба за приобщаващото образование. Дейностите са в рамките на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищно образование и Алгоритъм за прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование утвърждаван и актуализиран със заповед на министъра на образованието и науката.

Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата.

– Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.

– Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.

– Училищата и детската градина разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище* и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката .

– Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училищата.

– Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие.

– Запознаване с и прилагане на нови подходи за справяне с гневните изблици и напрежението, решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации без провокиране на ново напрежение, проучване и установяване какво се крие зад проблемното поведение на децата.

– Формиране на ключови компетентности у децата и учениците за личностно развитие чрез обучение по емоционална и социална компетентност, умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, развитие на характера и позитивността.

– Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.

– Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители.

– Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на *Наредбата за приобщаващото образование* за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции.

– Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници .

– Организиране на информационни и образователни кампании за превенция на правонарушенията, извършвани от млади хора.

– Дейности на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

– Общински кампании и дейности за промотиране на толерантност и позитивно оползотворяване на свободното време на младите хора;

5.1.4. <u>Мярка 4</u> Осигуряване на възможности за разнообразна **личностна изява** на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.

– Организиране на училищно или общинско ниво на спортни, кулинарни празници и състезания, вкл. и съвместно с деца и ученици със СОП.

– Организиране на игри на открито за деца със СОП и техни връстници.

– Организиране, провеждане и участие в различни прояви и инициативи, съгласно Културния календар на община Долна баня.

– Поддържане на практиката за удостояване на учениците с морални и материални награди на училищно и общинско ниво при: 1. постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието; 2. класиране на призови места и

получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта; 3. прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата и учениците към непреходните национално значими идеали и ценности, както и за утвърждаване на европейските ценности и сближаването на европейските народи (чл. 54 и 55 от Наредба за приобщаващото образование).

– Реализиране на дейности, включени в програми за занимания по интереси в училищата и по общини, съгласно чл. 21д и чл. 21е от Наредбата за приобщаващото образование – занятия, публични дейности, участие на родителите, междуучилищни дейности, общински дейности.

– Осигуряване на условия за участие на учениците в олимпиадите и състезанията на МОН и дейности от националния календар. Обобщаване на информация за участието на учениците.

– Осигуряване на условия за изява на учениците в разнообразни направления и във всички възрасти чрез устойчивото поддържане на система от регионални състезания, конкурси и други инициативи, организирани от РУО – София област.

– Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в Център за подкрепа за личностно развитие – Център за работа с деца, съгласно определените функции от общинския съвет и правилник на центъра и чл. 28 – 36 от *Наредба за приобщаващото образование*.

– Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици в ЦПЛР. Организиране на летни клубове по интереси за деца от 8 до 18 години (временно действащи групи през ваканциите по чл. 32, ал. 1, т. 3 от *Наредба за приобщаващото образование*.

– Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби, съобразно чл. 130 от *Наредба за приобщаващото образование*: 1. осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изявени дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби; 2. осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи; 3. осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област – науки, технологии, изкуства, спорт; 4. осигуряване на възможности за участие в различни национални и международни изяви: състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други; 5. осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.

– Използване в педагогическото общуване на положително вербално поощрение за успехи и/или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение.

– Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

– Подкрепа за талантливи деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби.

5.1.5. <u>Мярка 5</u> Дейностите по **кариерно ориентиране** и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.

– Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.

– Провеждане в училищата, осъществяващи професионално обучение, на Дни на отворени врати.

– Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование с цел продължаване на образованието им в средните училища.

– Организиране на „Ден на кариерното ориентиране“.

5.1.6. <u>Мярка 6</u> Предотвратяване на **напускането на училище** и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система. – дейности в рамките на ПМС № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст .

– Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна подкрепа.

– Организиране от училищата на допълнителни обучения на ученици от начален етап по чл. 124, ал. 2 на ЗПУО и за ученици с обучителни затруднения от V до VII клас.

– Подобряване на ефективността на целодневна организация на учебния ден като средство за предотвратяване на напускането на училище.

– Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства.

– Подобряване на обмена на данни и координацията, и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.

– Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.

– Кампания против ранните бракове в ромските общности.

– Налагане на административни санкции, съгласно чл. 347 от ЗПУО.

– Прилагане на гъвкава транспортна схема за пътуващите ученици.

5.2. По оперативна цел 2 – Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

5.2.1. <u>Мярка 1</u> Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

– Сформиране на екипи по подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини с участието на всички нормативно определени специалисти.

– Осигуряване на необходимия брой логопеди и рехабилитатори на слуха и говора в изпълнение на чл. 108, т. 2 и чл. 110 от *Наредба за приобщаващото образование*.

– Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти.

– Взаимодействие между образователните институции и общината за съвместно ангажиране на специалисти от общинските социални услуги.

– Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности.

– Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги с делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦРДУ) в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

5.2.2. <u>Мярка 2</u> Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

– Проучване на желанието за теми и проблеми за включването им в графика на квалификационни обучения на учители, работещи в подкрепа личностното развитие на децата и учениците;

– Провеждане на обучения на вътрешноинституционално, на общинско и на областно ниво (от РУО и РЦППО) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.

– Участие в национални обучения на педагогически специалисти за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на личностна подкрепа.

– Обучение на екипи за подкрепа за личностно развитие за възможността да извършват функционална оценка на децата и учениците, и нуждата от подкрепа.

– Осигуряване на въвеждащо и продължаващо обучение от РЦППО на

лица, назначени на длъжността „помощник на учителя“ за групи и класове с повече от три деца или ученици със СОП.

5.2.3. <u>Мярка 3</u> Методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини.

– Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.

– Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.

– Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях.

– Обучение на педагогическите специалисти в детската градина за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения.

– Консултиране по конкретни казуси.

– Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти– на училищно, общинско и областно ниво.

5.3. По оперативна цел 3: Подобряване на **материалните условия и достъпност на средата** за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

5.3.1. <u>Мярка 1</u> Подобряване на **достъпността на архитектурната среда** в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.

<u>Нормативно основание</u>: чл. 104 от *Наредба за приобщаващото образование*:

ал. 1 Достъпна архитектурна среда се осигурява най-малко чрез: *1.* входни и комуникационни пространства; *2.* помещения и пространства за общо ползване; *3.* санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.

ал. 2 Достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование се осигурява чрез съобразяване на елементите на сградите и съоръженията със специфичните изисквания за различните видове увреждания– придвижване на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, качване и слизане по стълби, натискане на бутони и хващане, обсег на достъпност, височина на погледа, както и със средствата за сигнализация и информация.

ал. 3 Общодостъпните помещения в сградите се свързват чрез достъпен маршрут.

– Продължаване изграждането на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детската градина: рампи, асансьори и други

– Продължаване изграждането и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детската градина за деца с увреждания;

– Продължаване изграждането на адаптирани санитарни възли в детската градина, училищата и обслужващите звена за децата със специални образователни потребности;

5.3.2. <u>Мярка 2</u> Подобряване на **специализираната подкрепяща среда** в образователните институции, съобразно нормативните изисквания (чл. 104, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование)*:

– Разширяване на оборудваните кабинети за ресурсно подпомагане във всяко училище и детска градина, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;

– Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);

– Осигуряване на подходящи помещения за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и специализирани кабинети;

– Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая, в училището или в стаята на групата в детската градина.

– Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата.

5.3.3. <u>Мярка 3</u> Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити (чл. 109 от *Наредба за приобщаващото образование*).

– Разяснение на родителите на улесненията, които ученици със СОП могат да ползват по време на национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити.

- Организиране на национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити за ученици със СОП в отделни зали, с удължено време и консултанти.

5.4. По оперативна цел 4: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

5.4.1. <u>Мярка 1</u> Поддържане на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от страна на училищата и детската градина:

– При отказ от страна на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, да изрази съгласие за дейностите по чл. 45, т. 2, 5 и 7 (използването на посредник, включване в група за социални умения, наставничество), да окаже съдействие или да подпомогне реализирането на дейностите по чл. 45, директорът на институцията писмено уведомява отдела за закрила на детето по местоживеенето на детето или ученика (Наредба за приобщаващото образование, чл. 53, ал. 3).

- Директорът на училището задължително писмено уведомява родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за откриването на процедура по налагане на санкция, а в случаите на налагане на санкция „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ и съответните териториални структури за закрила на детето (Наредба за приобщаващото образование, чл. 64, ал. 1).

- Когато педагогическият съвет е идентифицирал за ученика риск от отпадане от училище, преди налагане на санкцията „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ или на мярката по чл. 49, ал. 3, директорът уведомява отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по местоживеенето на ученика, за присъствие на негов представител на изслушването с оглед защита на правата и интересите на ученика (Наредба за приобщаващото образование, чл. 60, ал. 1).

- В случаите на несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с предложената допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, независимо че въз основа на оценката на индивидуалните потребности по ал. 1 е установена такава необходимост, и за предотвратяване на риска от отпадане от училище, директорът на детската градина или училището писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето или ученика (Наредба за приобщаващото образование, чл. 79, ал. 2).

5.4.2. <u>Мярка 2</u> Регулярна и ефективна работа на образователните институции с родителите на деца и ученици с обучителни трудности, със специални образователни потребности и с изявени дарби.

– Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП, консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и други;

– Организиране срещи на родители със сходни проблеми за обмяна на опит и полезна информация;

– Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие –

включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н.

– Прилагане на разнообразни и ефективни подходи за информиране на родителите за възможностите за обща подкрепа за личностно развитие и тяхната роля в процеса.

– Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата на територията на областта. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми" деца.

– Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование.

– Информиране на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII и X клас, и съвместен избор на най- благоприятна възможност за образование.

– Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им.

– Работа (на училището, общината, социалните служби) с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище.

– Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето. Поддържане в институционалните сайтове на информация за институции, специалисти, форми (конкурси, пленери, олимпиади, школи, клубове), насочващи към развитие на дарби и таланти.

– Подобряване на информираността на семействата, относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при завръщане от чужбина.

– Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби.

5.4.3. **<u>Мярка 3</u>** Подобряване на координацията и сътрудничеството между институциите по отношение на работата **с децата в риск и деца, жертви на насилие:**

– Прилагане на *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция***;**

– Прилагане на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище*.

– Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи).

– Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;

– Образователни програми и кампании в училище и/или в рамките на ЦОП и/или МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици);

– Провеждане на кампании срещу зависимостите (конкурси за написване на есета, рисунки и др. по повод: 31 май-Световен ден без тютюнев дим; 26 юни–Международен ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотици; 18 октомври–Европейският ден за борба с трафика на хора; 1 декември–Световен ден за борба със СПИН и др., разработка и разпространение на информационни материали под формата на флаери, дипляни и други)

5.5. По оперативна цел 5: Подобряване на **обществената информираност и чувствителност** относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5.5.1. <u>Мярка 1</u> Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности:

– Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност.

– Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата на територията на общината. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми” деца.

– Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.

– Промяна на нагласите в училищата и детската градина, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като

източник на богатство и разнообразие, а не като проблем.

– Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение.

5.5.2. <u>Мярка 2</u> Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование

– Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задължения и възможностите за ранно включване на децата в образователната система.

– Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение.

5.5.3. <u>Мярка 3</u> Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампания, партньорски проекти.

6. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА.

Постигането на оперативните цели на общинската стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

6.1. Брой деца и ученици, получили подкрепа – по видове подкрепа;
6.2. Брой реинтегрирани деца и ученици – според профила на отпадналите от образователната система;
6.3. Брой специалисти, ангажирани в процесите по осигуряване на подкрепа;
6.4. Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
6.5. Брой институции, реализиращи дейности по подкрепа;
6.6. Брой новосъздадени и/или преобразувани институции, предоставящи подкрепа за личностно развитие на децата и учениците;
6.7. Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците, брой деца/ученици със СОП в тях и процент спрямо общия брой деца и ученици със СОП;
6.8. Брой институции с подобрена подкрепяща образователна среда;
6.9. Брой институции с увеличен кадрови капацитет – назначени квалифициран кадри, в т. ч. училищни лекари, медицински сестри, педагогически съветници, психолози, ресурсни учители и др.;
6.10. Брой реализирани проекти и програми, пряко насочени към осигуряване на

подкрепа за личностно развитие на децата и учениците;
6.11. Брой разяснителни кампании и публикации, свързани с изпълнението на стратегическите цели и планираните дейности.
6.12. Резултати в ИСРМ за работата на екипите за обхват съгласно ПМС 100/08.06.2018 г.
6.13. Резултати от работа в електронна среда (дистанционно) - при необходимост.

7. КООРДИНИРАНЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА.

Община Долна баня отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

След приемането на областната стратегия, в изпълнение на чл. 197, ал .1 и 2 от ЗПУО, всяка община разработва общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците за период от 2 години, която се приема от Общинския съвет.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, Общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **Годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинската стратегия и съгласуваният и приет годишен план се изпращат на областния управител до 15 май.

Изпълнението на Годишния общински план се координира и отчита по ред, определен от кмета на Община Долна баня и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от *ЗПУО*. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година в областна администрация на Софийска област се представя отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.

8. ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Стратегията за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в община Долна баня (2020-2022) се публикува на интернет страницата на община Долна баня.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ДГ- Детска градина;

ЕПЛР- Екип за подкрепа за личностно развитие;

ЗБППМН- Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

ЗПУО- Закон за предучилищното и училищното образование;

МКБППМН- Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

МОН- Министерство на образованието и науката;

МС- Министерски съвет;

НЕИСПУО- Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование;

ОЗД- Отдел „Закрила на детето“;

ПГ- подготвителна група на ДГ;

ПГ- Професионална гимназия;

РЕПЛР- Регионален екип за подкрепа за личностно развитие;

РУО- Регионално управление на образованието;

РЦПППО- Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;

СОП- Специални образователни потребности;

СПУО- Система за предучилищното и училищното образование;

СУ- Средно училище;

ЦОП- Център за обществена подкрепа;

ЦПЛР- Център за подкрепа за личностно развитие;

ЦРДУ- Център за работа с деца на улицата.

Настоящата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Долна баня /2020-2022г./ е приета с Решение №29, взето с Протокол №4 от редовно заседание на Общински съвет град Долна баня, проведено на 16.04.2021 година.